

„Pogłębianie kryzysu rządów prawa”. Stanowisko Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

Orzeczenie Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego zawieszające sędziego Piotra Gąciarkę w wykonywaniu czynności, podobnie jak i inne orzeczenia tego organu wydane w sprawach dotyczących sędziów po 15 lipca 2021 r., stanowią przykład bezprecedensowego łamania przez Polskę jej międzynarodowych zobowiązań.

Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka jednoznacznie wynika, że Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego nie gwarantuje prawa do sądu niezależnego i ustanowionego zgodnie z prawem. W efekcie Izba nie powinna rozpoznawać spraw dyscyplinarnych sędziów ani osób wykonujących inne zawody prawnicze.

Mimo jasnych wniosków płynących z tych orzeczeń, w dalszym ciągu władze Rzeczypospolitej Polskiej, w tym kierownictwo Sądu Najwyższego, nie poczyniły żadnych kroków w kierunku ich wykonania. To zaniechanie prowadzi do pogłębiania kryzysu rządów prawa, jak i powstawania po stronie Polski znacznych zobowiązań finansowych.

Nierespektowanie wyroków międzynarodowych trybunałów, a także sądów krajowych, staje się praktyką wykorzystywaną przez rządzącą większość do osiągnięcia politycznych celów. Skutkiem tej polityki jest również orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2021 r. w sprawie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, które bezrefleksyjnie odpowiada na bieżące zapotrzebowanie polityczne większości sejmowej.

Ani to orzeczenie, ani kolejne orzeczenia wydawane przez Trybunał Konstytucyjny nie pozbawiają mocy obowiązującej traktatów i konwencji, których stroną jest Polska i nie uchronią samego Trybunału przed krytyczną oceną ze względu na jego brak bezstronności i niezależności.